

# SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tujde dežele toliko več, kolikor poština zača.

Za oznaniplačuje se od štiristopet-vrst po 6 kr., če se oznanilo jedenskrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravljanje naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Nova nevarnost za ugarske Slovane.

Madjari začenjajo že sami spoznavati, da vseh ugarskih narodnosti ne bodo mogli dolgo mojstrovati. To bode tem težje, ker so dobili v rimski kuriji hudega nasprotnika in ker v naši državni polovici ne nabajajo več one podpore, kot so jo, ko so bili še nemški liberalci na krmilu. Od tod prihaja, da nekatere madjarske stranke že misijo na kako spravo z nemadžarskimi narodnostmi, a seveda na tako, da bi madjarski upliv, kolikor je mogoče, malo trpel.

Kako jim je postopati, to so jim pripravljeni svetovati Nemci. Ta teden sta nakrat dva berolinska lista prišla Madjarom z nasveti. Samo na sebi nas malo briga, kaj berolinski listi pišejo, a tukaj se nam dozdeva, da se dotični nasveti niso rodili v berolinskih redakcijah, temveč so tuji listi dobili migljev od nekih krogov na Ogerskem, v kakem smislu naj pišejo, da se tako začne pripravljati madjarsko javno mnenje. Ti glasovi iz berolinskih listov zaidejo v madjarske, in tako je narejen začetek in stvar se bode razpravljala dalje. Če je večino Madjarov že pridobiti za tako politiko, kot jo priporočajo berolinski listi, ne vemo. Madjari bi najrajši v svojem narodnem fanatizmu kar nizili na Nemadjare, a zmernejše in predvidnejše madjarske kroge je neuspeh madjarske razstave le poučil, da tako dalje ne pojde. Ne le, da je na Ogerskem odpor proti madjarizaciji vedno hujš, temveč tudi v inozemstvu so Madjari izgubili mnogo veljave, edkar se je zvedelo, kako zatirajo druge narodnosti. Vse drugačen uspeh bi imela razstava, če bi se je mnogi načas zaradi tega ne izogibali v dokaz, da ne odobravajo madjarske politike. Zato pa že na Ogerskem politiki premislijo, kako bi si zopet pridobili Madjari prejšnjo veljavo.

Berolinski listi jim svetujejo, naj se pobotajo z Nemci in Rumuni, proti Slovanom pa naj tirajo sedanje politiko. Ta nasvet je jako umljiv z nemškega stališča. Nemcem je jedino težko, da se Nemci zatirajo na Ogerskem; če se pa pomadžarjujejo Slovani, to jim je celo ljubo. Nemci vidijo največjega

nasprotnika v slovanstvu. Pa tudi romanske narode bi učegnila zadovoljiti taka politika. Njim je pred vsem le do tega, da se zboljša osoda ugarskih Rumunov.

Nasvet nemških listov bi se utegnil po zrelem preudarku prikupiti Madjarem. Madjarski politiki dobro vedo, da nevarni v prvi vrsti so jim sedaj Slovani, ker imajo oporo v ostalem slovanstvu, ki jih obdaja okrog. Slovani so tudi na Ogerskem najmočnejši živelj, močnejši nego madjarski. Rumuni in Nemci so pa na Ogerskem še preveč osamljeni, da bi mogli Madjarom dosti škodovati. Koristijo pa jim lahko mnogo v boju zoper Slovane. Na to računajo gotovo že mnogi madjarski politiki. Ogerski Nemci so dosedaj vedno se nekako izogibali vsake zvezze s Slovani, če tudi bi potrebovali slovanske zvezze v boju proti Madjarom. Ogerski Rumuni se tudi dolgo niso brigali za Slovane, šele zatiranje s strani Madjarov jih je pripravilo, da so se jeli nekoliko približavati Slovanom. Ne vleče jih pa srce k Slovanom, temveč le zdravi razum, ko vidijo, da drugje zanje ni pomoči.

Če pa Madjari premene svojo politiko proti Nemcem in Rumunom, bi ne bilo mogoče teh dveh narodnosti pridobiti za boj proti Slovanom. Ni izključeno, da bi oboji davdušeno podpirali Madjare proti skupnemu nasprotniku, slovanstvu. Vprašanje nastaje samo, koliko so Madjari pripravljeni dovoliti Rumunom in Nemcem. Na kakšno obnovljenje avtonomije Sedmograške sedaj ni misliti. Proti temu bi bile vse madjarske stranke. Proti temu se je izrekel celo jeden glavnih vodij ugarske ljudske stranke Izključeno pa ni, da utegnejo Madjari dovoliti Rumunom in Nemcem znatne koncesije v mejah sedanjega narodnostnega zakona. V to pa Madjari lahko dovolijo, kajti s tem utrdijo si tako svoje stališče in za dolgo let se jim potem ni več batiti za svoje gospodstvo.

Če se to zgodi, začne se potem madjarizacija s podvojeno silo v slovanskih krajih, zlasti mej Slovaki. Zapadneevropski listi bodo pa o vsem tem lepo molčali in še povzdigovali madjarsko pravčnost proti drugim narodnostim. Seveda uničilo bi ugarskih Slovanov tudi to ne, a za leta in leta se

utegne zavleči njih napredek. V naši državai položici so se Nemci tako bili pobotali s Poljaki in to je ovira, da Čehi in Slovenci še do dandanes nismo prišli do narodne jednakopravnosti. Poljaki Nemce veden podpirajo, budi si že bolj ali manj očitno.

Sporazumlenje Madjarov z Nemci in Rumuni bi prvim pridobilo tudi zaupanje avstrijskih narodnih Nemcov. Nemški nacionalci in mnogi protisemitje pred vsem zaradi tega tako zabavljajo Madjarom, ker se na Ogerskem z Nemci posebno rahlo ne postopa. Sovraštvo do židov je že bolj postranska stvar, če tudi ima na Ogerskem zares židovstvo silen upliv. Če se Madjari pobotajo z Nemci, ni izključeno, da nastanejo meji Madjari in avstrijskimi Nemci one dobre razmere, kakor so vladale, dokler so avstrijsko nemštvvo vodili liberalci. Vzajemno podpiranje Nemcov in Madjarov bi kmalu čutili tudi avstrijski Slovani. Seveda skupen pritisak na Slovane bi tulji vzbudil skupen odpor in predno Madjari in Nemci morda pričakujejo, bi se potem utegnil razleteti dualizem in z njim nastopiti konec pritisku. Sklep, ki jih kujejo Nemci in Madjari bodo pač Slovane nekaj časa ovirali, a zatrlj jih ne bodo, temveč končni uspeh bude le to, da se sedaj razcepljene slovanske stranke oba državnih polovic združijo, da

V Ljubljani, 21. julija.

Veronauk na štajerskih realkah. Štajerski liberalci so baje že pripravljeni sprijazniti se z vladno naredbo, da se veronauk upelje na viših razredih realke. Sedaj nimajo več druge želje, da se pouk dogmatike opusti, zato naj se pa občine razlagata katoliško pravoslovje. V tem smislu se je bil izrekel tudi že o svojem času štajerski deželní odbor. Po tem takem se ne bode meji liberalno stranko in vladu težko doseglo sporazumlenje. Strahu, da bodo dijaki preobloženi, a da bodo morda zaostajali v drugih predmetih, liberalci nimajo več. Da bi se odločno upri vladu, tega mi nikdar nismo verjeli. Kričali so le nekaj, da navidezno branijo nekdanje svoje stališče. V deželnem zboru bodo pa k večjemu stavili kako interpelacijo, pa bode stvar poravnana.

izmej katerih je jeden namenjen za spalnico jednemu izmej potnikov. Ostala dva bodeta vedno bivala na prikrovu ladvice, od koder moreta po mali edprtini zlesti v ladijo.

Da se balon ne vname, ne vzamejo potniki nikakih vžigalnih klinčkov s seboj. Jedi bodo greli s špiritom v posebni pripravi, katero bodo spustili iz ladvice po vrvi globoko navzdol; tam doli se še le prižge špirit in tam tudi vgasne, ko je jed kuhana. V ostali polovici ladvice in deloma tudi na njej, so spravljeni in pritrjeni navtični, magnetični, astronomični in meteorologični instrumenti, kronometri, geografske in magnetične karte, itd. Ladjica tehta 180 kg in je bila izdelana na Švedskem.

Krmaril bodo Andrié svoj balon s pomočjo dolgih vrvi, ki se bodo vlekli po tleh in s pomočjo velikega jadra. V ta namen vise od obroča nad balonom tri vrvi od kokosovih vlaken, napojene z vazelino, imajoče dolgost 350, 400 in 450 m. Vse skupaj tehtajo 1000 kg. Jadro pa je vrtikalno pritrjeno pod balonom; njegova površina meri 88 kvadratnih metrov.

Da se orjaški balon brez težav napolni, so zgradili na kraju, kjer se dvignejo potniki v zrak, posebno šupo, katero so vzeli razloženo s seboj na parnik. V tej šupi bodo balon napolnili. Šupa ima 5 nadstropij, visokih po 4 m. Na vrhu stoji še 4-5 m

visoka platnena stena, čez vse pa je pokrita platnena streha. Proti severu obrnena stran šupe je sploh vsa iz platna, da se lahko v onem trenotku,

ko bode potegnili ugoden veter za odhod, takoj odstrani in balon izpusti. Vsa šupa je obložena s klobučevino, da se občutljivo ogrinjalo balonovo ne pretrga in ne rani ob stenah.

Potrebni vodik napravili bodo na lici mesta iz železnih opilkov in žveplene kisline. Na parnik Virgo so naložili 37.000 kg tvarine za izdelovanje tega plina. Narejeni plin bodo po dolgih 20 cm debelih cevih tekeli v balon. Da se vse te priprave lahko spravijo od morskega brega na svoje mesto, je vzel Andréa s seboj 2 km železničnih šin.

Potniki nameravajo vožnjo tako urediti, da bodo plaval balon v višini 180 m nad zemljo ali pa nad morjem, v sili ali po potrebi pa se hočajo tudi do 2000 m nad morje dvigniti. V to svrhu bodo Andrié naložil 200 vreč peska kot balast; vsaka vreča tehta 35 kg.

Strindberg bodo meji vožnjo opravljaj fotografika opravila. Zato vzame s seboj primeren fotografski aparat z 2000 suhimi pločami. Geografsko mesto vseke fotografiske slike bodo določevali z bušolom in kronometrom.

Andrié vzame s seboj tudi nekaj golobov pismenoščev, katere bodo izpuščali v primernih trenot-

## Listek.

### Prirodopisni in tehniški razgled.

Piše J.

XIII.

(Konec.)

Mreža je sestavljena iz 384 konopljenih vrvic po 5.5 mm debelih. Zanke niso narejene z vozli, temveč vrvice so na dotičnih mestih skup zašite. Vrvice imajo 400 kg trgoporne trdnosti. Nosilni obroč pod balonom je s 40 konopljenimi vrvicami, ki so debele od 18—20 mm in imajo 3000 kg nosilne moči, zvezan z balonovo mrežo. Vsaka teh vrvic se konča v bakrenem obročku, v katerem je pritrjenih po 8 vrvic balonove mreže. Mreža tehta 442 kg. Čez vso mrežo je dejana svilnata kapa, ki ima namen, da se bodo po njej drsal sneg; meji golimi zankami bi sneg obtičali in s svojo težo balon pritiskal k tlam. Kapa tehta 40 kg.

Od nosilnega obroča, imajočega 2 m v premeru, visi navzdol 6 po 2.75 m dolgih in po 20 mm debelih vrv od laške konoplj. Na njih je pritrjena ladjica. Ladjica je spletena iz vrb in je znotraj obita z nepremočno jadrovino (Segeltuch). Ladjica je cilindraste oblike in meri v premeru 2 m, v višini pa 1.3 m. Posebna stena jo loči v dva oddelka,

Pravice deželnega zbora jim tako niso dosti mari, saj je baš liberalna stranka najbolj pravice dež. zborom omejila.

Nemški „Schulverein“ je v vedno večjih zadregah. Od kar imajo pri njem nemški nacionalci nekaj večji upliv, vedno v manjši meri dohajajo dohodki. Židje so zaprli svoje mošnje. Ko vidijo, da je nemška narodna ideja porodila protisemitizem, jih ni več volja podpirati nemščina. Židje niso podpirali nemščina iz ljubezni do Nemcev, temveč ker so tako mislili, da si chranijo največji upliv v Avstriji. Ko pa sedaj vidijo, da so se varali, pa nočejo več dosti slišati o nemščini. „Schulverein“ je prisiljen opuščati zavod za zavodom. Te dni je sklenil, da opusti jedno nemško otroško zabavišče v Piznu na Češkem. Sedaj baje mislijo plzenski Nemci sami to otroško zabavišče vzdržavati. Najbrž pa to dolgo ne pojde, kjer potrebno ni. Če bi vaoje ne vabili čeških otrok, bilo bi prazno. Tako je pričakovati, da tudi „Schulverein“ drugod utesni svoje delovanje. Tudi na Slovenskem ima nekaj zavodov, katere brez škode lahko opusti.

Ustaja na Kreti. Turki na Kreti kako čudno postopajo. Vejaški guverner Abdula paša podpira mohamedance proti kristjanom. Sudi se, da je dobil za to posebno navodilo iz Cigrada, da tako prepreči vse nakane kristjanov. Civilni guverner Bebovič pa tuli ne kaže posebno dobre volje, ustredi željam kristjanov. Izgreda mohamedancev prikriva, kolikor more. Z uresničenjem kristijanskih zahtev bodo težko kaj. Turška vlada je iznašla neko sredstvo, da stvar prepreči. Pravi namreč, da brez dovoljenja krečanskega sebranja ne more preminjati krečanske ustawe. Za to je treba v sebranju dvetretjinske večine. Take večine pa ni moč dobiti, ker so mohamedanci protivsakemu razširjeni krečanske samouprave, ker se boje, da se s tem le ntesne njih pravice. Zato je pa malo upanja, da bi se razmire na Kreti v krajkem mimo posvračale.

Francija in Nemčija. Bismarckovo bamburško glasilo je odločno proti temi, da se Nemčija udeleži razstave v Parizu leta 1900. Odnosaji s Francijo se še niso toliko izboljšali, da bi bilo to umestno. V Franciji se pa mišljenje take pogosto spreminja, da utegne Nemčija še vesela biti, če leta 1900 lahko ostane lepo doma. Francozi se še niso spriznili s frankobrodsko mirovno pogodbo. Če bi se bili, bi se gotovo toliko ne poganjali za rusko prijateljstvo. Zveza mej Rusijo in Francijo je tako protinaravna, da bi nikamr biti na misel ne prišlo, da Francozi ne mislijo se vedno maščevati nad Nemčijo. — Vidi se, da starega Bismarcka še vedno jezi, da se je njegova politika glede Rusije se bila ponesrečila. Ponašal se je, da imajo Nemci najbliže v Peterburg, a vendar so jih Francozi prehiteli.

Belgia. Naraščanje socijalizma v Belgiji je močno potilo klerikalce. Radi bi izvrnili krvido na liberalne šole, a to ne gre lahko. Pred dvanaestimi leti so pričeli klerikalci v Belgiji na krmilo. Imeli so dovolj časa, da so kaj storili proti socijalni ne-

kih. Golobje se bodo vračali v Hammerfest, kjer jih je Andree naložil; od Hammerfesta bodo vesti o pogumni vožnji poročali telegrafično v Stockholm, od tod pa po vsem svetu.

Omenjamo še, da Andréa in tovariša na nameravajo stopiti nikjer na suho, ker bi se tedaj lahko pripetlo, da bi se ne mogli več kvišku dvigniti. Vsa vožnja naj bude le nekako rekognosciranje, ki naj pripravlja za prihodnje ekspedicije. Za vse slučaje pa vzame Andréa s seboj tudi sani in ladjico za potovanje po ledu in po vodi, ko bi bili prisiljeni zapustiti balon.

Vsa vožnja ima trajati jeden do dva tedna, kakor računa dr. Ekholm po srednji hitrosti vetra. Spicbergi so od severnega tečaja oddaljeni kacih 1100 kilometrov. Kje bode balon prišel na zemljo in kje ga bodo potniki zapustili, je pač povsem neznano, a dr. Ekholm sodi, da bode potem, ko prejadajo severni pol, veter pihal z druge strani in gnat balon proti severnim sibirskim otokom. Tam upajo potniki stopiti na suho. Da se bodo lahko sporazumeli z ondotnimi prebivalci, se je dr. Ekholm celo nekoliko priučil tunguzijskemu jeziku!

V malih dneh se ima balon dvigaiti v zrak, ako se izteče vse po programu. Predno preide mesec dnij, je že mogoče, da imamo prve vesti o naših zrakoplovcih — ako jim bode mila sreča junaka! Upajmo, da se to zgodi in da jih ne bode zagrnili večni led kot nove žrtve vodožljnosti človeške.

varnosti. Na to pa tudi ne pride, kdaj da se je uvel veronauk v državne šole. Od kar je prišla klerikalna vlada na krmilo, je tudi za šolstvo odgovorna. Če ni veronauka precej upeljala, je to njena stvar. Tega pa le zaradi tega ni storila, ker je mislila, da tako državne šole ložje uniči. V tem oziru je tudi tako pridno delovala. Že prvo leto je skoro polovico državnih šol odstranila in 1465 duhovskim šolam dalo pravico javnosti. Državne šole so v Belgiji poslednja leta silno redke postale, zato so se pa duhovske pomnožile. Skoro vse šolstvo ima torej duhovščina v rokah in če je slabo, so zanje odgovorni klerikalci. Le predobro je znano, da je klerikalna vlada na stotine prejšnjih učiteljev pripravila ob kruh.

### Pismo iz Amerike.

New-York, začetkom julija.

V Zjednjenih državah se je začelo živahnvo volilno gibanje. Blizu se volitev novega predsednika in vse stranke hite postavljati kandidate.

Republikanci, kakor se kot politična stranka imenujejo, največji kapitalisti in njih poseljenci, so vse druge stranke že prehiteli in pred dobrimi 14 dnevi na svojem shodu (konvenciji) z ogromno večino glasov postavili svojega kandidata za predsedniško mesto, namreč očeta visoke varstvene carine Mc Kinleya, kateri se zove tudi Napoleon, in sicer zato, ker je po obrazu zelo podoben Napoleonu I. Kot kandidata za predsedniško namestnika so republičani postavili politika Hobarta.

Mc Kinley ni premožen mož. Od navadnega poštnega ekspeditorja se je zelo visoko povzpel. Služil je v mladosti na pošti za ubornih 25 dolarjev; v meščanski vojski bil v 22. polku prostovoljcev iz države Ohio, ter postal major. Po vojni je študiral pravo in postal advokat in trgovec. Na političnem polju je delal kartijero ter postal član zbornice v Washingtonu in celo guverner države Ohio; manj pa mu je bila sreča mita pri njegovih špekulacijah. Pred leti je napravil bankerot za 125.000 dolarjev. Parkrat je bil Mc Kinley v tako kritičnem položaju, a resili so ga njegovi politični prijatelji. Posebno se je zanj trudil Mark Hanna, zato pa dobi letos dobro, še prav dobro nagrado. Mark Hanna je s pomočjo največjih tovarnarjev in zelo visokimi doneski za volilni zaklad tako daleč pritiral, da je Mc Kinley imenovan republičanskim kandidatom za predsedniško mesto ter bodo najbrže tudi izvoljen.

Zato bi ga moralno kritizirati, ki vostenjeno ne pozna naših razmer, mislec, da pri svobodni volilni pravici zmaga mož, kateremu narod zaupa. Tukaj nikakor ni tako. V Ameriki zmaga po navadi tista stranka, katera ima na svoji strani najbogatejše podjetnike. To trosijo mej politike denar in politiki obogaté pri tacih prilikah, narod pa se mora zadovoljiti z lepimi obljubami, nekaterimi dolarji in mnogimi sodki piva.

Že pred narodnim shodom republičanov v St. Louisu, Mo., so veliki tovarnarji zložili milijon dolarjev za volilni zaklad za Mc Kinleya, pripoveduje se pa, da se ponosni ta zaklad še za tri milijone. Največ žrtvujejo tovarnarji, katerim delajo veliko konkurenco inozemske tovarne, zlasti angleške in nemške.

To je naravno. Nemški ali angleški delavec je za sto odstotkov cenejši, nego ameriški in zato zamore nemški in angleški tovarnar svoje blago dosti ceneje prodajati, nego ameriški. Kupčijske razmere so torej uzrok, da ameriški kapitalisti za volilno borbo žrtvujejo ogromne svote.

Druga mogočna stranka je v Zjednjenih državah demokratska. Ta bodo imela v kratkem svoj volilni shod v Čigagi. V „vetrovno mesto“ romalo bodo 928 demokratskih voditeljev odposlancev. Kdo se proglaši kandidatom za predsedniško mesto, še ni zna, sicer pa že ni dvoma, da bodo demokratje v volilni borbi poraženi. Republikancov bojni klic je letos: „Zlata veljava, visoka varstvena carina in omejitev naseljevanja!“ Demokrati pa se izrekajo za prosto kovanje srebrnega denarja, ali prav za prav za razmero 1—16 (to se pravi: 16 unc srebra naj bude toliko vredno, kakor 1 unc zlata, fakтиčno je 31 unc srebra toliko vrednih, kakor 1 unc zlata; torej bi bil srebrni dolar ali papirni srebrni certifikat v resnici vreden le 51 centov). Ameriški posestniki srebrokopov so nesramni. Ko je bil zakon njim ugoden, so srebro metali v državni zaklad, saini pa zlato shranjevali. S to manipulacijo so Zjednjene države spravili v velike dolgove. Ako demokratje sprejmo v istini v svoj volilni program prosto kovanje srebrnega denarja, je njih poraz gotova stvar in naj bude njih kandidat še tako sloveča osoba.

Tudi pri tej stranki bodo igral denar veliko ulogo. Posestniki rudnikov srebra v Coloradi, Montani, Utah, Kaliforniji itd. bodo veliko žrtvovali za volitev, da spravijo na predsedniško mesto moža po evojem ukusu, od katerega je upati, da napelje vodo na njih mlin. Dasi predsednik ni absoluten vladar, vendar lahko jako veliko stori za svojo stranko; on lahko odkloni odobritev vzprejetih zakonov, v administraciji lahko namigne kapitalistom

svoje stranke, kadar gre za kako posojilo in masten zaslužek.

Tema dvema strankama sledi pa še populisti. V tej stranki so združeni odločni zagovorniki srebra, farmerjem in tudi delavcem naklonjeni. Na iztoku niso dosti znani, bolj pa na zapadu, na jugu in severozapadu; tem sledi so socialisti. Obe ti stranki pridobivata vedno več pristašev, posebno socialisti, kateri računajo letos na 40.000 glasov. Socialisti so tukaj skoraj sami Nemci. Angleži in Američani se ne marajo sprizniti s to idejo. Angleški in ameriški delavci niso prav nič stalni v politiki, sedaj tavaajo za republikane, sedaj za demokrati. Glavna stvar in jedina njih opora so unije, delavska društva podobna francoskim sindikatom. Katera stranka več obeta, za tisto tekó, dasi nikdar nobena ne izpolni svojih obljub. Sicer pa propadajo unije od leta do leta, kapitalisti jih uničujejo na nmeten način, ali pa jih kar naravnost nič več ne priznavajo. Tako postopanje kapitalistov ne bode prouzročila drugega, nego da se bode socialisti razširil tudi mej ameriškimi delavci.

Casi so sedaj postali sploh zelo resni in za delavce vse vrst jeklo.

Tovarnarji delajo le, kar imajo naročenega, za zalogo ne dela nihče. V velikih tovarnah za železo in jeklo se že več ne dela; ta teden so sklenili posestniki predilnic in tkalnic v Massachusettsu, da svoje tovarne za dva meseca deloma ali tudi popolnoma zapro. Nad 40.000 delavcev bodo imelo neprostovoljne poletne počitnice. Kako bodo živelii, ne vpraša nikdo! Tudi v drugih strokah ni dela, veliko ljudi mora postopati in do spomladi ni pričakovati „boljših časov.“

Zlo smešen je dopisnik „Dolenjski Novic“ iz Michigania, ko vabi slovenska dekleta v Ameriko, češ, da tu dosti zaslužijo, da lahko dobre možnosti. itd. itd. Dekletom v svarlo bodi povедano: Tista dekleta, ki ne znajo ne angleškega jezika, ne dobro kuhati, niti so spretne hišinje, tudi v Ameriki niti ne opravijo, ker k Američanom ne morejo vstopiti v službo. Slovenci pa ne plačajo radi več takemu dekletu kakor 6 do 8 dolarjev na mesec, to vem iz stotine skušenj. Na službo v New-Yorku, Čigagi ali sploh v kacem večjem mestu, kjer je zaslužek po 14, 16 in 20 dolarjev na mesec, pa naša dekleta ne sme niti misliti. V tacih službah zahtevajo, da zna kuharica dobro kuhati, in sicer po ameriški navadi, hišinja pa brez znanja angleščine je nemogoča. Tudi dekleta, ki so kaj bolj naobražena, a ne zna težko delati (od 5. ali 6. ure zjutraj do 11. ure ali polunoči v noči) naj ne hodijo v Ameriko po dolarje! Ne rečem, da ni izjem, da se kaki kaj bolje godi, ali to so le izjeme. Dobra kuharica, ki se ne ustraši dela, dobri pa sleherni dan delo. Ravno tako dekleti, ki je močno, zna kak drugi jezik in je že služilo, dobri delo, ali ne lahko, za lahko delo je Amerikanek dovoljen. Res je, da po velikih mestih ni potreba dekletom vode na glavi nositi, ne težko platenico s trga; mora pa prati in ta veliko perila, katero mora biti belo ko sneg, drugega domačega dela ima pa tudi toliko, da ves ljubi dan dela po 16 ur kakor kolo na stroju. Katera to dela in je varčna, si napravi v petih letih lepo doto. Da bi pa naša dekleta dobila bogate možnosti, je le iluzija, ki grozno goljufa, po navadi dobri delavec in ako pride družina in slabo leto, je pa beračija v hiši, kakor v vseh delavskih rodovinah. Nekaj Krajuje pri obrti s slamniki zasluži lepe novice, ali ta obrt traja 7 do 8 mesecev, biti morajo spretne pri delu in zelo marljive.

### Dnevne vesti.

V Ljubljani, 21. julija.

— (Grof Badeni v Ljubljani.) Kakor se nam sedaj za gotovo poroča, pride Njega eksceleranca ministarski predsednik grof Badeni, ako ne bode vsled bolehnosti, ki ga sedaj muči, zadržan, dne 4. avgusta z gorenjskim vlakom ob 8. uri zjutraj v Ljubljano, kjer ostane ves dan, ter se vrne o polunoči z brzovlakom na Dunaj. Dne 3. avgusta se bo mudil na Bledu.

— (Električna razsvetljava.) Predpriprave za izvršitev električne naprave v Ljubljani se živahnvo vrše. S tvrdko Siemens & Halske dogovorjen je osemnovečni rok za izvršitev naprave, ki ga je računati od onega dne, s katerim bode dovršila mestna občina poslopja, katerih zgradbo si je pridržala. Z gradnjo teh poslopij pričelo se bode najkasneje početkom prihodnjega meseca in ljubljansko stanovništvo lahko računi na to, da bo spomladi 1. 1897. imelo električni tok na razpolaganje za različne namene. Pri določitvi tokovnega cenika bila je vodilna misel, da se omogoči ljubljanskemu stanovništvu splošna poraba električnega toka za luč in za motorske namene proti zmerni ceni, kakoršna je običajna pri mnogih drugih električnih napravah. Tokovni cenik je nižji, kakor v mnogih drugih cislavskih mestih, v katerih se električna luč vključuje v nižjim cenam plina, kakor so ljubljanske, od leta

do leta boli razširja. Za Ljubljano določene cene za električne žarnice morejo se tudi v primeri s cenami za plinovo razsvetljavo ljubljansko nizkimi smatrati. Plinov plamen 16 normalnih sveč potroši v jedni urri 160 litrov svetilnega plina. Ako stane kubični meter plina 14 kr., stanejo stroški plinovega plama 16 sveč 2 24 kr.; tokovni stroški električne žarnice 16 sveč pa 2 24 — 1 456 kr. Pojasnila se dajejo strankam v pisarni za razsvetljavo, ki se nahaja pri magistratu poleg mestne blagajne. Gleda gradiva za upeljavo, montaže in gleda dobave elektromotorjev so s tvrdko Siemens & Halske dogovorjene ugodne cene, ki so v tej pisari razvidne. Ondi se dajejo gleda stroškov za upeljavo, gleda razsvetljave in prevajanja sile interesentom drage volje pojasnila in se sestavljajo na zahtevo brezplačno podrobni proračuni. Tudi se v kratkem otvorí splošno pristopno skladišče uzorcev v lokalnu, kjer se sedaj nahaja lekarna gospoda Svobode na Mestnem trgu; tam bodo gradivo za upeljavo, svetila itd. pripravljena na vpogled in izbiro. Kakor slišimo, je zanimanje za električno razsvetljavo živahno in se interesenti že marljivo oglašajo pri magistratu. Tvrde Siemens & Halske je svoje organe za upeljavo že poslala v Ljubljano in se je delo v nekaterih hišah že pričelo. Ker se bodo upeljave v isti vrsti, v kateri so bile zglašene, izvrševali, je v interesu vsega posameznika, ki hoče za časa otvoritve električne naprave dobavo električnega toka imeti zagotovljeno, da se čim prej zglaši. Sicer pa se priporoča, da se električne inštalacije po stanovanjih in trgovinah zajedno s popravami, adaptacijami, novim tapetovanjem, prezidavami in novimi stavbami izvrši, ker bodo napravite večinoma pod omotom in torej odpadejo naknadne poprave.

— (Gostje iz Amerike.) Danes sta naše uredništvo obiskala dva ljuba gosta iz dalje Amerike, slovenska duhovnika gospoda Solince in Jager. Povedala sta nam mnogo zanimivih rečij o Slovencih v Ameriki. Naravno je, da smo ju vprašali tudi za kolonijo g. Jerama v Eien Valley, o kateri smo pisali v soboto in oba gospoda sta nas izrecno pogloblastila, povedati, da noben v Ameriki bivali slovenski duhovnik niti prsta ni genil za podjetje g. Jerama, in da zmatrajo slovenski duhovniki v Ameriki podjetje Jeramovo za popolnoma ponesrečeno in nemogočo, in sicer po izkušnjah, narejenih z dragimi takimi podjetji. Ker se tudi iz Kranjske vabijo ljudje v Jeramovo kolonijo, svarimo še jedenkrat vse rojake, naj se ne dajo zapeljati. Kdor gre v Jeramovo kolonijo, se uniči sam Začaj gospoda Jerama osvetjuje zadostno ekološnost, da je bil primoran, zapustiti svoje prejšnje mesto in se preseliti na zapadno stran Skalnatih gor. — Rečena slovenska duhovnika sta nam nadalje tudi pojasnila, kako skubijo razni sliperji slovene izseljence. Oba sta se osebno uverila, da je najbolje za vse izseljence, ako se obrnejo o vseh izseljevanju tičnih se rečeh do gospoda Frana Sakslerja v Novem Yorku, kateri je vreden popolnega zaupanja. Naslov g. F. Sakslerja je: 109 Greenwich Str. New York. Izseljenci naj se v Novem Yorku ogibajo vseh agentov, tudi tistih, ki govore slovenski!

— (Kranjska zdravniška zbornica) imela bo v sredo, dne 22. t. m., ob 6. uri popoludne sejo, in sicer na Turjaškem trgu št. 5.

— („Meščanska bolnica“ v Ljubljani.) Kakor slišimo, se bodo z zgradbo velikega novega poslopnega na mestu bivše meščanske bolnice v Lubljani pričelo že tekom prihodnjega meseca. Načrt dvonadstropnemu poslopu, ki je projektovano tako, da bodo zavzemalo ves „blok“ mej Šolskim drevočedom in Lingarjevimi ulicami, mej Špitalskimi ulicami in Pogačarjevimi trgom, izdelal je prof. Teyler v Gradcu. Zazidano površje znašalo bude 1727 m<sup>2</sup>. V parterju poslopnega nabajala se bodo prodajalnica in bančni zavod tvrdke J. C. Mayer, ter manipulacijski prostori mestne hranilnice, dočim bodo hranilnične pisarne nameščene v mezzaninu. Poleg navedenih prostorov mogoče bodo vsled projektovane razdelitve v parterju pribiti še 6 ali 7 drugih prodajalnic s potrebnimi skladišči. V prvem in drugem nadstropju bodo po šest stanovanj, katera bodo obsegala od 3 do 5 sob z vsemi pritiklinami, ki jih zahteva moderna in komfortna uredba. Fačada je jako lepa in okusna in bodo torej ta zgradba jedna najlepših poslopij ljubljanskih.

— („Slovenski Matici“) je nje častni član gosp. Leo v Pragi poslal jako dragoceno darilo, krasno knjigo „Sto let prace“. V tej monumentalni

knjigi, okrašeni z več tisoč prelepimi finimi slikami, je popisana češka deželna razstava iz leta 1891., popisana pa je tudi prva češka obrtna razstava l. 1791. in razvoj obrtnosti, umetnosti, poljedelstva, šolstva itd. od te prve razstave do nje stoletnice. Knjiga je vezana v umetniško izdelane platnice in bode v matičini knjižnici zavzemala najodličnejše mesto. Tako velike, tako krasne in s tolikimi dovršenimi ilustracijami okrašene knjige menda ne premore nobena druga slovanska književnost.

— (Podoknico) je včeraj pripredila vojaška godba soprog deželnega predsednika gospe baronici Heino vi.

— (Preselitev lekarne.) Kakor se nam poroča, preselila se bodo lekarna gospoda Svobode v kratkem iz Mestnega trga v Levčeve hiši ob Resljevi cesti. Prebivalci St. Peterskega predmestja in Poljan bodo s to preselitevijo gotovo zadovoljni, ker so morali dosedaj precej daleč hoditi, ako so potrebovali zdravil iz lekarne. Prostori v Levčevi hiši se bodo za lekarino primerno adaptirali.

— (Promenadni koncerti) bodo do odhoda vojaške godbe k vajam vsak četrtek v Tivoliju od 1/2. do 1/2. ure zvečer in vsako nedeljo od 1/2. do 1/2. ure opoldne v Zvezdi.

— (Sokolski izlet na Razdrto.) Iz Postojine se nam piše: Vzpostavljen izlet dne 26. junija je: Ob 7. uri 30 min. dopoludne vzprejem deputacije ljubljanskega „Sokola“ na kolodvoru — Ob 9. uri skupna vaja v društvni telovadeci. Ob 11. uri 30 min. obed. Zbiranje v hotelu „pri kroni“. Ob 1. uri 30 min. odhod z vozovi na Razdrto, prihod pred 3. uro popoludne. Ob 5. uri javna telovadba: proste vaje združenih Sokolov, telovadba sokolskih vrst na bradliji in drogu, igre. Po telovadbi prosta zabava v vrtu dvorana g. Lipe Kavčiča. Sodeluje postojnska godba — Vstopina v dvorano 20 kr. za osobo.

— (Triglavsko kočo na Kredarici) otvoril „Slov. planinsko društvo“ dn. 10. avgusta t. l. Bratje Čehi se udeleže slovesne otvoritve po depaciji. Natančen program priobčimo skoraj.

— (Aljaževa koča v Vratih) Turist, ki potuje brez vodnika samo v prekrasno dolino Vrata pod Triglavom, si lahko izposodi ključ od Aljaževe koče v gostilnici pri Šmercu v Mojstrani proti kavciji 1 gld. Ta kavcija pa se mu vrne, kadar prinese ključ nazaj. — Ker koča v Vratih ni še založena z živežem, si mora vsak turist sam skrbeti za jed in pijačo. Labko si pa skuha kavo, čaj itd. na ogajšču v koči, če s seboj prinese dottične tavarine. Vsa potrebitna posoda je na razpolaganje. Oskrbnik koče, pastir Joža Jakej, ki ima svoj stan deset minut pred kočo na lev strani pote, postreza z mlekom in sira, toda po dnevi ga navadno ni doma, ampak gre za ovčami; le zjutraj in zvečer in po noči biva v stanu. Voda je prav blizu koče; pot do studenca je zaznamovana. Za bivanje v koči po dnevi plača vsak turist 20 kr., za nočevanje 40 kr., torej za dan in noč 60 kr. Člani „Slov. plan. društva“ plačajo le polovico teh pristojbin.

— (Brzovlak na gorenjski progi državnih železnic) začel bodo voziti prihodnje leto. Zdaj se popravlja proga in se prestavljajo reisi.

— (Za koga so plavali psi?) „Mici“ piše: Celovski liberalno-nacionalni Nemci so napravili dne 5. julija veliko veselico v Gorici na Vrbskem jezeru. Čisti dobitek so namenili za „Südmärk“ in za otroški vrtec nemškega štufera na Velikovcu. Da so privabilni tudi tako ljudi, katerim je „südmärk“ in otroški vrtec deveta brig, katerim temveč gre le za „hetz“ in kratki čas, so priredili raznovrstne zabave. Res se je zbral zelo veliko ljudstva. Kot jedna glavnih točk je bilo naznanjeno, da bodo plavali psi po jezeru. Kateri pride prvi na cilj, dobi srebra zvonec itd. Vršilo se je tako in pri tem so se dobro zabavali navzoči celovški purgarji, kakor tudi, ko so gledali skakajoče „turnarje“, ki so nastopili kakor zamorci in divjaki iz Afrike. Nephote pa moramo vprašati: za koga so plavali psi, komu na korist je bila prirejena vsa slavnost, za katero so že dolgo prej bobnali po vseh listih. Reklo se je, da za otroški vrtec v Velikovcu in nemški listi so vabili na veselico, plošči, da kdor pride, podpira s tem imenovani vrtec in vse nemščino, katero je v Velikovcu menda že v nevarnosti in katero naj zato varuje oni vrtec. Kako izpoljuje vrtec to nalog? Resnica je, da v vrtec zahaja le okrog 20 otrok; mej njimi pa so večinoma le otroci znanih velikovških nemško nacionálnih magnatov na — ič, — ak, — ek itd.!! Za te torej se je toliko tožilo in zdihovalo po nemških listih. Za te so nabrali nemške „marke“ celo v rajhu, za te se skubijo „biedere“ purgarji in Miheljni po vseh nemških krajinah za itak redke novčice. Da velikovški nemško nacionálni veljaki, hišni posetniki itd. morejo posiljati svoje otreke v otroški vrtec (da jih ne moti otroško vpitje in jok, ko kujejo nove načrte zoper Slovence), — zato morajo celo že plavati ubogi psički po vrbskem jezeru!! To je vendar dosti zanimivo in vredno, da se jedenkrat pribije in pokaže, kako dobro znajo nekateri za se izkorističati tisto veliko navdušenje za — nemško stvar! Pravi „humbug“! Pribiti moramo ob tej priliki še nekaj drugačega! Listi poročajo, da je pri veselicu na Gorici

svirala vojaška godba. Ravnotako je svirela prej pri slavnosti ob Beljaku, kjer so beljaški Nemci s kresovanjem kazali svoje nasprotstvo proti Slovencem in svoje navdušenje za „rajh“, prepevajoči „Wacht am Rhein“, t. j. pesem, ki je, če smo prav poučeni, v Avstriji prepovedana. Svoj čas je c. kr. vojaška godba svirala tudi pri tistem slovečem celovškem „parteitag“ in pri mnogih drugih shodih in veselicah, ki so imeli čisto strankarsk, političen značaj, da izvajajo Slovence in drega Nemce v boj proti nam. — Da bi bila c. kr. vojaška godba svirala kedaj na kaki slovenski slavnosti, če tudi čisto patriotični in cesarski, tega še nismo doživeli. Radovedni smo, ali bi se tudi nam tako postreglo kakor Nemcem, ko bi danes ali jutri želeli imeti za kako slavnost vojaško godbo! Vedno se zatrjuje, in le tako je tudi prav, da mora c. kr. vojaštvu stati nad strankami, torej tudi c. kr. vojaška godba. Upravičena je zato naša zahteva, da ostani vselej nad vsemi strankami, da ne služi jednostransko tej ali oni. Ali za vse, — ali za nobeno!

— (Razpisane službe.) Mesto okr. sodnika v VIII. čin, razredu pri okr. sodišču v Voitsbergu oziroma pri katerem drugem okr. sodišču. Prošnje do dne 29. julija predsedstvu dež. sod. v Gradcu. — Pri viš. dež. sodišču v Gradcu m. sto pomožnega služa z letno plačo 300 gld. in 25% aktiv. priklado. Prošnje do dne 26. julija predsedstvu viš. dež. sodišča Gradcu. — Pri dež. sodišču v Ljubljani mesto svetniškega tajnika v VIII. čin, razredu. Prošnje do dne 1. avgusta predsedstvu dež. sodišča v Ljubljani. — Mesto okr. sodnika pri okr. sodišču v Judenburgu, event pri katerem drugem okrajem sodišča. Prošnje do dne 1. avgusta predsedstvu okrož. sodišča v Ljubnem (Leoben).

\* (Kdo vlada Turčijo?) Imeno na seveda sultan po svojih ministrib, v istini pa sultana tajnik Izet bej. Sultan ima neko hrbenično bolezzen in je vsled tega vedno melanholičen. Izet bej je bil svoj čas pisar pri nekem sodišču — kako se je povpel na površje, ni znano. Zdaj je sultana ljubljene. Sultan pravi vsakemu tistih redkih uradnikov, ki pridejo ž njim v dotiko: Izet bej to je mož! Dolgo let je živel v sromaštvu in neznan, tacega moža, kakoršen je on, sem vedno potreboval in nihč me ni nanj opozoril. Sultan pa ne izraža svoje naklonjenosti za Izet beja samo z besedami. Pred kratkim je sultan daroval Izet beju 9000 turških funfov. Izet bej je vzel denar, pa si ni kupil hišo, kakor je sultana želel, nego rekel, da je plačal stare dolgov. Sultan je to seveda verjet, in dal Izet beju na džavne stroške sezidati lepo hišo. Tako je previdni Izet nekoliko denarja že na stran spravil, a najbrž pomnoži svoje imetje še prav izdatno, če prej ne dobi svilene vrvice ali če ga sultan ne da utopiti v Bosporu, kar je navadna usoda sultanovih ljubljencev.

\* (Maščevanje prepodenih tatov.) Iz Ocenje se se poroča, da so v četrtek v Barjusu hoteli izločiti neznan tatovi v ondolno župnišče. Pred župnikovo spalnico so užgli dve male dinamitne bombe, kateri sta eksplodirali in fajči skorop povsem razrušili župniku pa se ni nje zgodilo, bil je celo toli hladnočren, da je nekolikokrat ustrelil za bežecimi tatovi.

\* (Otroci na prodaj) Japonska vlada še dovoljuje sedaj premogin roditeljem prodati njih otroke. Na Japonskem vlada velika lakota in to je povod, da skušajo starši prodati svoje hčere. Na Japonskem je sploh navada, da si bogati ljudje kupijo kako dekle, a navadno velja okoli 500 gld., letos pa se prodajajo po 20 gld. Kupna pogodba se sklene pred sodnikom. Čim odsluži dekle, kar je kupec zanj izdal, je zopet prost, po šestih letih pa je sploh prost, tuli če kupnine in drugih troškov ni odslužilo.

## Darila:

Uredništvu našega lista je postal: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gosp. M. Premrou not. kandidat v Krškem 24 kron 40 vin, katera je nabrala gospica Mici Mencinger v veseli družbi dne 19. t. m. v prid prekoristni naši družbi. — Živelji vrla nabiralka in redoljubni darovalci in darovalke in njih nasledniki!

## Književnost.

— Lirske in epske poezije. Napisal A. Ašker. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1896. Str. 196. Gospod založnik te nove knige nam je danes vročil prvi izgotovljeni izvod in nas ter z nami gotovo vse častilce Aškerjeve prav veselo iznenadil, saj je že stara želja, da bi izšle v poseben zvezku novejše, po listih raztresene Aškerjeve pesmi. Izdaja je jako lepa; tisk in vezava krasna. Cena broširanemu izvodu 1 gld. 30 kr., s pošto 5 kr. več; krasnemu vezanemu izvodu 2 gld., s pošto 2 gld. 10 kr. O tej lepi knjigi izpregovorimo jutri kaj več.

— „Kmetovalec“ ima v št. 13. naslednjo vsebino: Vrečica za grozdje; Vodeni pogonki; O zavarovanju proti nezgodam pri kmetijskih strojih; Vinogradniki, prosimo za odpis davka! Kako hraniči sveže sadje? Znižanje zemljiskega davka; Vprašanja in odgovori; Gospodarske novice; Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

